Risale-i Nur: Muhekemat Fihristi

TAHİYYAT VE SALÂVAT . . .
Cenab-ı Hakka hamd ve Resulullaha (a.s.m.) salâvat ile birlikte eserin yazılış sebep ve faydaları izah edilir. Ayrıca, müstebitlere ve cehalete karşı İslâmın mutlak galibiyetini engelleyen sebep ve maniler sayılır.

MUKADDEME. . .
Muhakemat'ın muhtevası ve tertip şekli izah edilir.

Unsuru'l-Hakikat
BİRİNCİ MAKALE . . .
Kısa ve sathî nazar ile bakanların fark edemediği Kur'ân ve imana dair bazı hakikatlerin parlaklığını aklî, mantıkî ve ilmî delillerle gözler önüne seren harika bir bölümdür.

BİRİNCİ MUKADDEME . . .
Kur'ân'ın dört aslî maksadı sayılarak, bunlardan ayrı maksatlar olan kâinatla ilgili bahislerin zikrediliş sebep ve hikmetleri açıklanır.

İKİNCİ MUKADDEME . . .
Kâinata konulan tekemmül kanunu gereğince, insanda da gelişme ve inkişaf meylinin bulunduğu, bu terakkî meylinin fikir alış verişi ve fikirlerin birbiri üzerine ilâvesiyle geliştiği, bunun da maddî ilimlerin gelişimiyle olduğu izah edilir. Ayrıca maddî ve manevî ilimler arasındaki farklar ortaya konularak, Kur'ân'ın her meselesine maddî ilimlerin gözlüğü ile bakmanın yanlış olduğu güzel bir şekilde ispat edilir.

ÜÇÜNCÜ MUKADDEME. . .
Zamanla İsrailiyat ve Yunan felsefesinin bazı İslâmî ilimlerin içine nasıl girdiği,bunların din süsüyle görünerek ve dinin malı gibi gösterilerek fikirleri nasıl karıştırdığı gayet güzel tahlil ve izah edilir.

DÖRDÜNCÜ MUKADDEME . . .
Şöhretin,insanın malı olmayan şeyi insana nasıl mal ettiği; bu yüzden de ne gibi hurafe kapıları açıldığı etraflıca izah edilir.

BEŞİNCİ MUKADDEME . . .
Mecaz ve teşbihlerin, zamanla ilmin elinden cehlin eline geçtikçe nasıl hakikate dönüştüğü ;bunun da hurafelere nasıl kapı açtığı; böylece kısa nazarla Kur'ân ve İslâmın hakikatlerine bakanların ondaki parlaklığı göremediklerinden,yanlış bir biçimde hücum ettikleri beyan edilir.

ALTINCI MUKADDEME . . .

Tefsirde geçen her bir meselenin ve bilginin tefsirden olması lâzım gelmediği;bir tefsir kitabında, tefsir veya ayetin asıl manasından başka, sair ilimlere ait bazı meselelerin de olabileceği; tefsirdeki sair ilimlere ait bilgilerin yanlış olmasının,ayetin veya tefsirin yanlışlığına delil sayılamayacağı, “Bir sanatta mahir olan zat, başka sanatta âmî olabilir,” “Bir şahıs çok fenlerde meleke sahibi ve mütehassıs olamaz,” “Umuma el atmak, umumu terk etmek demektir” gibi kaidelerin ışığında gayet güzel izah edilir.

YEDİNCİ MUKADDEME . . .
İnsanların kötü huylarından olan tezeyyüt, mücazefe ve mübalâğa’nın ne gibi zararlara sebep olduğu açıklanır.

SEKİZİNCİ MUKADDEME . . .
Bu Mukaddeme, her kemali mahveden ye’si öldürür ve her bir saadetin mayesi olan ümidi hayatlandırır. Ayrıca geçmiş zaman insanları ile zaman-ı hal ve istikbal insanlarının mukayesesi yapılır. Geçmişte bizi geri bırakan kötü hasletlerin, hakikati araştırma meyli sayesinde tedavi edilmesi sebebiyle, istikbalde hakikat-i İslâmiyenin hükümferma olacağı müjdesi verilir.

DOKUZUNCU MUKADDEME . . .
Yaratılışta güzellik, hak ve hayrın asıl, çirkinlik ve şerrin ise tebeî ve şerrin hakka galibiyetinin geçici olduğu; bu yüzden, netice itibarıyla gelecekte hakkın galip olacağı ve âlemi hakikat-i İslâmiyenin aydınlatacağı izah ve ispat edilir.

ONUNCUMU KADDEME. . .
Söz sahibinin, söylediği sözünde muaheze edilip edilemeyeceği noktaların neler olduğu; hadis-i şerifte de belirtildiği gibi, her ayetin bir zahirî, bir de Bâtınî manasının olduğu izah edilir.

ONBİRİNCİ MUKADDEME. . .
Bir söz veya cümlede muhtelif manaların olabileceği, bu manaların her birinin doğru olabileceği, ancak yalnız o manayı doğru kabul etmenin yanlış olduğu izah edilir.

ONİKİNCİ MUKADDEME. . .
Sadece dış görünüşe göre hareket eden zahirperestleri aldatan noktaların neler olduğu, ülfet ve mübalâğanın ne gibi zararlı neticeler doğurduğu gayet güzel beyan edilir.

BİRİNCİ MESELE. . .
Dünyanın yuvarlak olduğunu ispat ile Kur’ân ve hadiste buna dair hükümlerin bulunduğu izah edilir.

İKİNCİ MESELE. . .
“Arz öküz ve balık üzerindedir” şeklinde rivayet edilen hadisin tahkiki yapılarak,ihtiva ettiği manalar gayet manidar bir şekilde izah edilir.

ÜÇÜNCÜ MESELE. . .
Kaf Dağı hakkında olup, bu hususta ileri sürülen görüş ve tenkitlerin tahkiki yapılır.

DÖRDÜNCÜ MESELE. . .
Ye’cüc ve Me’cüc ile Sedd-i Zülkarneyn hakkında güzel izahlar yapılır.

BEŞİNCİ MESELE. . .
“Cehennem nerededir?” sualinin güzel bir cevabıdır.

ALTINCI MESELE. . .
Kur’ân’ın irşat mesleğinin taşıdığı özellikler ve müfessirlere bu noktada düşen vazifeler gayet güzel izah edilir.

YEDİNCİ MESELE . . .
Bazıların zahir manalarına bakarak tenkit ettikleri birtakım ayetlerin hakikî manalarının ne olduğu harika bir şekilde izah edilir.

SEKİZİNCİ MESELE . . .
İmkânat ve vukuatın karıştırılmasının nelere yol açtığı ve ehl-i zahiri ulûm-u âdiyedeb ile tereddüte sevk eden hususlar izah edilir.

Unsuru'l-Belâgat
İKİNCİ MAKALE . . .
Kur'ân'ın ifadelerindeki mu'cizeliğin tezahürü olan belâgat ile alâkalı birkaç meseleyi beyan eder.

Birinci Mesele . . .
Acemlerin ve sair Arap olmayanların Arapçanın belâgatıyla meşgul olmaya başlamalarından sonra, mananın nazmı yerine lâfzın nazmını tercih ederek, Kur'ân'ınbelâgatının kaynağını nasıl karmaşık hale getirdikleri izah edilir. Ayrıca, lâfız, üslûp, teşbih, hayal ve kafiye gibi unsurların bir sözde ne kadar yer
alması lâzım geldiği anlatılır.

İkinci Mesele . . .
Bir sözün canlılık ve hareket kazanmasının nasıl mümkün olacağı izah edilir.
İfadede kullanılan hayalin az da olsa bir hakikat payının olması gerektiği anlatılır.

Üçüncü Mesele . . .
Bir manayı herkesin kendi sanat ve mesleğine uygun üslûplar ile ifade etmesinin sırrı izah edilir. Üslûbun ne olduğu ve mertebeleri anlatılır.

Dördüncü Mesele . . .
Bir kelâmı meydana getiren harf ve kelimelerin, o sözün umumî maksadına yönelmiş olup yardım etmesi için nasıl tanzim edilmesi gerektiği anlatılır.

Beşinci Mesele . . .
Bir kelâmın telvih, telmih ve manaları ile üslûbundaki işaretlerin insanın kalbini, hayalini ve diğer duygularını nasıl heyecana getirip coşturduğu anlatılır.

Altıncı Mesele . . .
Bir kelâmın meyvelerinin, muhtelif tabakalarda ve farklı suretlerde teşekkül eden manalar olduğu ifade edilir. Ve bir kelâmın meyvedar olması için, bir memurun hükümetişinde kendi kabiliyetine göre vazife alması gibi, kelâm içinde manalarının nasıl tanzim edilmesi lâzım geldiği izah edilir.

Yedinci Mesele . . .
Beyanın felsefesi, diğer bir tabirle "hayat kaynağı"nın ne olduğu ve bunun belâgata nasıl tesir ettiği izah edilir. Eğer bu husus nazara alınmaz ise, beyanın dinleyene hayretten başka bir fayda vermeyeceği ifade edilir.

Sekizinci Mesele . . .
Beyan ilmindeki manaların tesiriyle bir tek kelimenin nasıl pek çok farklı manalar ifade ettiği anlatılır.

Dokuzuncu Mesele . . .
Bir kelâmı en yüksek belâgat derecesine çıkaran dört husus gayet ilmî ve yüksek bir ifade ile izah edilir.

Onuncu Mesele . . .
Bir kelâmın selîs ve akıcı olması için hangi hususiyetlere sahip olması lâzım geldiği anlatılır.

On Birinci Mesele . . .
Kelâmın dört başı mamur ve hiçbir itiraza mahal kalmayacak şekilde selâmetli ve sıhhatli olması için dikkat edilmesi icap eden hususlar anlatılır.

On İkinci Mesele . . .

Kelâmın tam kıvamında ve mutedil olması için, kelâmın kayıtlarına nasıl bir nizam vermek icap ettiği izah edilir. Ayrıca, üslûbun çeşitleri, hususiyetleri ve nerelerde kullanılacağı anlatılır. Belâgatın mühim iki noktasına işaret edildikten sonra,bir şeyin âlimi olmak ile sanatkârı olmak arasındaki ince farkın izahıyla mevzu bitirilir.

Unsuru'l-Akîde

ÜÇÜNCÜ MAKALE . . .
İslâmın akidelerinin diğer İslâm âlimlerinin eserlerde teferruatıyla izah ve ifade edilmesi münasebetiyle, burada bu akîdelerin bazı hususlarını vuzuha kavuşturan
üçdört unsuru hakkında açıklamalar yapılır.

MUKADDEME. . . .
Kur'ân'ın dört asıl maksadının tevhit, nübüvvet, haşir ve adalet akîdeleri olduğunu beyan eder.

Birinci Maksat . . .
Cenab-ı Hakkın varlığını ve birliğini ispat eden delillerin kâinattaki zerrelerden kat kat fazla olduğu halde neden herkesin aklıyla göremediği hususu izah edilir.

İnsan aklının birçok noktadan Yaratıcıyı unutması mümkün olduğu halde, fıtrat ve vicdanın "nokta-i istinat" ve "nokta-i istimdat" sebebiyle Sâniini unutmadığına işaret edilir.

Kemalâtın mükemmel noktası olan Yaratıcının bilinmesi ve tanınması makamına çıkaracak dört merdivenin olduğu tenbih edilip, bunlardan dördüncüsü olan Kur'ânî miracın iki çeşit delili izah edilir.

Kur'ânî delillerden birincisi olan "inayet delili"nin, kâinattaki mükemmel nizam ve hikmeti nazara vererek Yaratıcının kast ve hikmetini ispat edip, tesadüf vehmini ortadan kaldırdığı anlatılır.

Kur'ânî delillerin ikincisi olan "ihtira delili"nin ise, mahlûkatın her nev'ine ve her ferdine, o nevi ve o fert ile alâkalı hususî eserleri netice veren mükemmel kabiliyetler ile o kabiliyetlere münasip bir vücut verilmesinin her şeyde Yaratıcının birlik mührünü vurduğu izah edilir.

Ayrıca tabiat, tabiat kanunları, maddenin ezeliyeti gibi birtakım hususlar gayet güzel izah edilerek, mutasavvışarın ve maddiyyunların mesleklerinin mukayesesi ile kelime-i şahadetin birinci unsuru hakkındaki açıklamalar bitirilir.

İkinci Maksat . . .

MUKADDEME. . .
Nübüvvet akîdesinin ispat ve izahı ile beraber, Peygamber Efendimizin (a.s.m.)Cenab-ı Hakkın vücud ve vahdetine delil oluşu anlatılır. Nübüvvet akîdesinin çekirdeği "nübüvvet-i mutlaka," yani peygamberlik müessesesi, esası ise"nübüvvet-i Muhammediye," yani Hazret-i Muhammed'in (a.s.m.) peygamberliği olduğu ifade edilerek, evvelâ nübüvvet-i mutlakanın ispatı ve insanlık için neden zarurî olduğu, sonra da Peygamberimizin (a.s.m.) doğruluğu izah ve ispat edilir.

MUKADDEME. . .
Nübüvvet akîdesinin kübrası olan nübüvvet-i Muhammed'in (a.s.m.) sıdkına ve peygamber oluşuna delil olan bazı hususların "Beş Meslek" halinde ispat olunacağı beyan edilir.

BİRİNCİ MESLEK . . .
Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) güzel ahlâk ve seciyelerinin onun nübüvvetine nasıl delil olduğu izah edilir.

İKİNCİ MESLEK . . .
Peygamberimizin(a.s.m.) ümmîliği ile beraber, geçmiş peygamberlerin bütün hallerini ve sırlarını izah etmesiyle, bütün zekâ sahiplerinin nazar-ı dikkatlerini çekecek şekilde çekinmeden ve sonsuz bir cesaretle söylemesi, önceki semavî kitapların birleştikleri noktaların doğrulayıcısı, ihtilâf noktalarının ise musahhihi olarak bütün peygamber kıssalarını zikretmesinin, onun sıdk ve nübüvvetini nasıl ispat ettiğini izah eder.

ÜÇÜNCÜ MESLEK . . .
Resulullah'ın(a.s.m.) zaman-ı haldeki, yani Asr-ı Saadetteki icraatının, onun nübüvvetinin hakkaniyetine nasıl delil olduğu izah edilir.

DÖRDÜNCÜ MESLEK . . .
İstikbalin, yani Asr-ı Saadetten günümüze kadar geçen ve bundan sonra gelecek olan zamanın Resulullah'ın (a.s.m.) doğruluk ve haklılığına nasıl delil olduğu Dört Nükte halinde beyan edilen küllî kaidelerle izah ve ispat edilir.

BEŞİNCİ MESLEK . . .
Resulullah'ın(a.s.m.) mu'cizeleri hakkında mühim bir ölçü zikredilerek, bu ölçü dahilinde altı nevi mu'cize sıralanır. fiakk-ı Kamer mu'cizesine yöneltilen bir itiraza gayet güzel ve ikna edici cevap verilir.

Üçüncü Maksat . . .
Kur'ân'ın dört maksadından biri olan haşr-i cismanî, yani öldükten sonra dirilme akîdesinin izah ve ispatı yapılır.

BİRİNCİ MAKSAT . . .
Haşr-i cismanî hakkındaki deliller on bir madde halinde özetlenir.

İKİNCİ MAKSAT . . .
Muhakemat'ın telifinden otuz sene sonra telif edilen Dokuzuncu Şua ve Onuncu Sözün iki zeyli olup, oradan alınarak buraya da derç edilmiştir.

Dokuzuncu Şua . . .